

RECENZE K MINISKRIPTU KAPITOLY Z DIDAKTIKY VLASTIVĚDY

Veronika Zrůstová

VAVRDOVÁ, A. *Kapitoly z didaktiky vlastivědy*. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 2003, 83 s. ISBN 80-244-0767-1

Mgr. Alena Vavrdová, Ph.D., působí na Katedře primární pedagogiky Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Zabývá se základy pedagogiky, dějinami počáteční výchovy a didaktikou vlastivědy, ke které se vztahuje miniskriptum Kapitoly z didaktiky vlastivědy. V současnosti chyběla publikace, která by poskytla studentům ucelený pohled na vyučování vlastivědě a která by jim pomohla lépe se připravit do školní praxe na výuku tohoto předmětu. Miniskriptum je určeno zejména posluchačům pedagogických fakult oborů Učitelství pro 1. stupeň ZŠ, Učitelství pro 1. stupeň ZŠ + CJ v prezenční a Učitelství pro 1. stupeň ZŠ v kombinované formě, a oboru Učitelství pro 1. stupeň speciálních škol. Publikace je rozdělena kromě Úvodu a Závěru do osmi kapitol. Práce obsahuje i seznam použité literatury, který může sloužit jako přehled titulů k dalšímu studiu dané problematiky. Miniskriptum obsahuje rovněž přílohovou část, ve které nalezneme osnovy pro vyučovací předmět vlastivěda ve vzdělávacích programech ZŠ, NŠ, OŠ a v Rámcovém vzdělávacím programu.

Úvodní kapitolu autorka věnovala historii vyučování vlastivědě a jejímu pojetí od dob starého Říma a Řecka, přes Jana Amose Komenského až po pojetí vlastivědy do roku 1989, který byl významným mezníkem nejen ve vyučování vlastivědy. Stručný přehled vývoje vlastivědného vyučování by měl studentům, pro které je miniskriptum primárně určené, objasnit jeho význam a postavení ve vyučování na 1. stupni ZŠ.

Dále autorka rozebírá pojmy učení a myšlení. Předkládá názory významných osobností z oblasti pedagogiky a psychologie, na kterých se snaží ukázat správnou cestu, jakou by měl učitel ve výuce a výchově dětí jít, aby u nich rozvinul co nejvíce tvořivé myšlení, produkování nápadů a otázek. Zde autorka neopomenula upozornit na to, že maximální rozvoj dětí záleží především na učiteli, jeho práci a schopnostech.

Třetí kapitola nabízí čtenářům miniskripta pohled na rozdíly v pojetí vlastivědy ve třech současných vzdělávacích programech Základní škola, Národní škola a Obecná škola. Autorka se také zmiňuje ve stručnosti o významu alternativních vzdělávacích koncepcí, které obohacují výchovně vzdělávací prostředí o nová pojetí výchovy a svou činností ovlivňují i praxi běžných škol. V této kapitole je také naznačena problematika učebnic vlastivědy. Jsou uvedeny výsledky výzkumů, které dokazují, že ne všechny

učebnice, které nalezneme na trhu, jsou pro výuku tak obsáhlého předmětu, jakým vlastivěda je, vhodné.

V další části práce čtenáři naleznou pojednání o významu přípravy učitele na vyučování nejprve ve všeobecné rovině. Dále se autorka zabývá podrobněji jednou z částí přípravy učitele na vyučování, a to didaktickou analýzou učiva. Ta je základem kvalitní přípravy učitele – zejména na vlastivědu, která v sobě integruje poznatky z různých oblastí lidského vědění.

Poslední kapitoly popisují a objasňují význam a užití základních organizačních forem vyučování, vyučovacích metod a vyučovacích prostředků ve vlastivědě. Autorka také v práci naznačuje problém hodnocení ve škole, konkrétně ve vyučování vlastivědy. Hodnocení se však netýká pouze klasifikace výkonu a výsledku práce žáka. Je zde předloženo několik položek, týkajících se žákových projevů, dovedností, myšlení a osobnostního rozvoje, které by měl učitel sledovat, aby byl schopen žáka účelně, vhodně a co nejpřesněji hodnotit. Autorka také nabízí ve stručnosti různé možnosti hodnocení, které dnes již není omezeno pouze na prosté hodnocení pomocí stupnice známek.

Podle mého názoru je miniskriptum velmi užitečné zejména pro studenty učitelství pro první stupeň základních škol a bude jimi jistě velmi ceněno. Zaplnilo jednu z mezer, která tu v publikacích připravujících studenty na roli učitele byla.